

Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου 2024

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ(/article/section/makedonia)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Ένα κενοτάφιο στην Πυλαία τόπος μνήμης της αιματοβαμμένης ιστορίας

Μαρία Ριτζαλέου (/article/author/maria-ritzaleou)

15/09/2024

06:31

Οι σοροί των νεκρών στρατιωτών και τα δάκρυα των συντρόφων τους πέρασαν στη λήθη - Μια ιστορία δυνατή που μιλά σήμερα με τη σιωπή της

#ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΑΛΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ #ΠΥΛΑΙΑ
#ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ #ΚΑΤΟΧΗ #ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

×

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVh
src=ob&tg1=Outbrain2_DA_387Lr

ΚΑ ΑΡΘΡΑ >

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

(/#facebook)

(/#twitter)

(/#facebook_messenger)

(/#whatsapp)

(/#email)

Μια σιδερένια πόρτα και δυο πέτρινα φυλάκια. **Λευκοί σταυροί χωρίς ονόματα**, χωρίς φωτογραφίες, χωρίς χρονολογίες και κυπαρίσσια, **ψηλά κυπαρίσσια μαρτυρούν** πως πίσω από τον πέτρινο τοίχο υπάρχει ένα νεκροταφείο. Ένα **εκκλησάκι γοτθικού ρυθμού** στρέφει τις υποψίες πως εκεί, στην ανηφόρα προς το Πανόραμα και ακριβώς **απέναντι από το νεκροταφείο της Πυλαίας** βρίσκεται ένας **χώρος ανάπαυσης νεκρών**, ένας τόπος μνήμης, που δεν μοιάζει με τους άλλους και δεν τον γνωρίζουν παρά ελάχιστοι. Ακόμη λιγότεροι ξέρουν την ιστορία αυτού του τοπόσημου, το οποίο **ανήκει στο Γ Σώμα Στρατού** και ο δήμος Θεσσαλονίκης έχει εντάξει στον κατάλογο με τα Ιστορικά και Στρατιωτικά Κοιμητήρια - παρότι **δεν είναι ενεργό, ούτε επισκέψιμο** και υπάρχει μόνο ως τόπος μνήμης.

Το στρατιωτικό νεκροταφείο **κατασκευάστηκε το 1942 από τους Γερμανούς** για να θάβουν τους νεκρούς πολεμιστές και υπολογίζεται πως **1.100 αξιωματικοί και στρατιώτες αναπαύτηκαν εκεί για χρόνια**, μέχρι το 1950 όταν τα οστά τους μεταφέρθηκαν στο κοιμητήριο στον Διόνυσο Αττικής. Αργότερα, **την περίοδο της Χούντας ο χώρος ανακατασκευάστηκε**, νέοι, λευκοί σταυροί χωρίς ονόματα και χρονολογίες τοποθετήθηκαν σε σειρά για να θυμίζουν την αρχική χρήση του χώρου, ενώ στο **οστεοφυλάκιο που βρίσκεται στο υπόγειο της μικρής εκκλησίας** υπάρχουν μόνο Έλληνες στρατιωτικοί. **Από το Ζέιτενλικ στην Πυλαία**

(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Όταν τα κανόνια του Μπαρμπαρόσα ξερνούσαν μπαρούτι και φωτιά στον Θερμαϊκό
(/article/istories-palias-thessalonikis-otan-ta-kanonia-toy-mparmbarosa-xernoysan-mparoyti-kai-fotia)

MAKEΔONIA
(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Σαρνώ - Μια πολυτελής βίλα, μια οδός, μια οικογένεια... που δεν υπάρχουν πια
(/article/istories-palias-thessalonikis-sarno-mia-polytelis-bila-mia-odos-mia-oikogeneia-poy-den)

MAKEΔONIA
(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Αγία Φωτεινή, η ξεχασμένη στη συνείδηση της πόλης συνοικία
(/article/istories-palias-thessalonikis-agia-foteini-i-xehasmeni-synoiikia-sti-syneidisi-tis-polis)

MAKEΔONIA
(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Εμνιέτ Χαν - Η μυρωδιά της πούδρας και μια ζωγραφισμένη εκκλησιά στα Λαδάδικα
(/article/istories-palias-thessalonikis-emniet-han-i-myrodia-tis-poydras-kai-mia-zografismeni)

MAKEΔONIA
(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Το χαμένο Μεγάλο Καραβάν Σεράι
(/article/istories-palias-thessalonikis-hameno-megalo-karavani-serai)

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVh src=ob&tg1=Outbrain2_DA_387Lr

MAKEΔONIA
(/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Το Ρωσικό
Μακεδονικό νεκροταφείο

Ο καθηγητής Σύγχρονης Βαλκανικής Ιστορίας στο τμήμα ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, **Βλάσης Βλασίδης** και ο διδάκτορας του ίδιου τμήματος, αντισυνταγματάρχης, στρατιωτικός γιατρός, **Γιώργος Σακαγιάννης** συνέγραψαν μια μελέτη για τον «**Θάνατο του πολεμιστή στη γερμανική κουλτούρα**» και ασχολήθηκαν διεξοδικά με το Στρατιωτικό Νεκροταφείο της Πυλαίας.

Όπως αναφέρει στη **Voria** ο κ. Βλασίδης, «οι Γερμανοί έθαψαν τους πρώτους νεκρούς τους στη Θεσσαλονίκη, στο υπάρχον από τα χρόνια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου κοινό γερμανοβουλγαρικό κοιμητήριο, που βρισκόταν μετά το ρέμα και σε συνέχεια των Συμμαχικών Νεκροταφείων του **Ζέιτενλικ**, περίπου 300 μέτρα από το σημερινό συμμαχικό νεκροταφείο, εκεί όπου βρίσκεται σχολικό συγκρότημα».

Αρχικά ο χώρος επαρκούσε, στην πορεία όμως κι αφού ο αριθμός των νεκρών Γερμανών στρατιωτών αυξανόταν, προέκυψε η ανάγκη για έναν νέο, ακόμη μεγαλύτερο. Έτσι γινόταν ανακομιδές και μεταφορές οστών

Ρώσων στρατιωτών και στη θέση τους θάβονταν οι Γερμανοί. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό, πως στα μέσα του 1942 και πίσω από το σερβικό μαισωλείο κατασκευάστηκε ένα μνημείο από τους Γερμανούς και για τους Γερμανούς, όπου θάφτηκαν 271 στρατιώτες.

Ο καιρός περνούσε και οι ανάγκες αυξάνονταν, έτσι στα τέλη του 1942 ή στις αρχές του 1943, σύμφωνα με στοιχεία του Γ' Σώματος Στρατού, οι Γερμανοί δημιούργησαν ένα νέο, ολότελα δικό τους νεκροταφείο στην περιοχή της Πυλαίας.

νοσοκομείο και τα ραφιά 2 χιλιομέτρων που...
διηγούνται το ιστορικό αρχείο της Μακεδονίας (/article/istories-palias-thessalonikis-palio-rosiko-nosokomeio-oi-gennes-kai-ta-genika-arheia-toy)

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (/ARTICLE/SECTION/MAKEDONIA)

Ιστορίες Παλιάς Θεσσαλονίκης: Ο μαστρο-Γιάννης Θανούλης και οι δύο τόνων καμπάνες στον Άγιο Δημήτριο (/article/istories-palias-thessalonikis-o-mastro-giannis-thanoylis-poy-kremase-tis-dyo-tonon-kampanes)

×

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVf src=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L

>

Σύμφωνα με την έρευνα των κ.κ. Βλασίδη και Σακαγιάννη, ο χώρος ήταν του Ηλία Κυρπασούδη, κατοίκου Πυλαίας, ο οποίος έφυγε από τη ζωή τη δεκαετία του 1980, ενώ δεν υπάρχουν στοιχεία για πώς αυτός αποκτήθηκε - διάθεση, αγορά ή επίταξη.

«Το δεδομένο ότι το Ταμείο Εθνικής Άμυνας αργότερα αποζημίωσε τους προπολεμικούς ιδιοκτήτες, μάλλον συνηγορεί προς τη λύση της επίταξης», αναφέρουν.

Αιχμάλωτοι πολέμου, Σέρβοι, Πολωνοί, Ρώσοι, οι οποίοι κρατούνταν στο στρατόπεδο Παύλου Μελά και σε εκείνο του

Δενδροποτάμου εργάστηκαν σκληρά για την οικοδόμηση του νεκροταφείου, που καταλάμβανε έκταση περίπου 18 στρεμμάτων.

Όρθωσαν μία πέτρινη περίφραξη ύψους ως 6 μέτρα από ανεπεξέργαστη πέτρα γκρίζου

χρώματος, ενώ στην είσοδο δεξιά κι αριστερά κατασκευάστηκαν δύο πέτρινα φυλάκια.

Στην αριστερή πλευρά της εισόδου ανεγέρθηκε ένας μικρός πέτρινος ναός γοθικού ρυθμού με μεταλλική επικάλυψη στα ανώτερα σημεία του, χαρακτηριστικό της οικοδομής στη Βόρεια Ευρώπη, για προστασία από τους δύσκολους χειμώνες.

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVt/src=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L)

Πληροφορίες, που βασίζονται σε παλιές προφορικές μαρτυρίες, αναφέρουν πως για την οικοδόμηση του ναού, αλλά και τις χιλιάδες ταφικές πλάκες και τους σταυρούς που τοποθετήθηκαν στο χορτάρι, στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του γερμανικού νεκροταφείου, **χρησιμοποιήθηκαν υλικά από το κατεστραμμένο εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης**, αφού φυσικά σβήστηκαν τα στοιχεία από τις επιτύμβιες πλάκες.

Ερώτημα παραμένει πού βρίσκονται σήμερα αυτές οι πλάκες, καθώς αποτελούν κομμάτια της ιστορίας της πόλης. Δεδομένου μάλιστα πως ο αριθμός τους είναι αρκετά μεγάλος, δεν είναι εύκολο να κρυφτούν και πρέπει να αναζητηθούν.

Η κατασκευή των ταφικών πλακών και των σταυρών έγινε με ιδιαίτερη επιμέλεια. Στην πλήρη του ανάπτυξη τη δεκαετία του 1940 το γερμανικό νεκροταφείο της Πυλαίας θύμιζε τα αντίστοιχα της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης.

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVfsrc=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L)

Ακόμη και μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης ο τόπος μνήμης έμεινε φροντισμένος και ζωντανός.

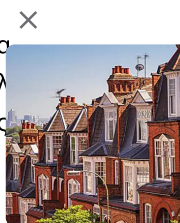
Πληροφορίες και μαρτυρίες αναφέρουν πως **στη διάρκεια της Κατοχής θάφτηκαν στο νεκροταφείο περίπου 1.200-1.300 Γερμανοί** που έχασαν τη ζωή τους από ελνοοσία και ατυχήματα, ενώ μετά το 1943 ήταν στρατιώτες που έπεσαν στο πεδίο της μάχης. Δεν έλειπαν βέβαια και οι περιπτώσεις νεκρών που μεταφέρθηκαν εκεί από άλλες περιοχές. Η έρευνα των Βλασίδη και Σακαγιάννη έδειξε πως **οι πιο σημαντικές ταφές** ήταν του Διοικητή Θεσσαλονίκης, αντιστρατήγου Φον Στούντνιτς και των συνοδών αξιωματικών Σολτς Πουτς, Τέστα και Κέλερ, οι οποίοι είχαν σκοτωθεί σε σιδηροδρομικό ατύχημα στις 13 Ιανουαρίου 1943, κοντά στο Λιανοκλάδι και οι οποίοι τάφηκαν στο Γερμανικό Κοιμητήριο Πυλαίας, λίγες μέρες αργότερα.

Τέλος εποχής για τις ταφές Γερμανών

«Πέραν της τυπικής χρήσης του, **στο κοιμητήριο διενεργούνταν και τελετές μνήμης**. Οι Γερμανοί γιόρταζαν, την οριζόμενη με νόμο Ημέρα Μνήμης των Νεκρών Ηρώων τους, στις 2 Νοεμβρίου. Αυτή ήταν και η μοναδική κοινωνική εκδήλωση με κέντρο το νεκροταφείο και γιορτάστηκε δύο φορές στο Ζεϊτενλίκ (1941 και 942) και μία φορά στην Πυλαία (1943), με επιμνημόσυνη δέηση και παρουσία των Αρχών. Όλες τις άλλες μέρες έρχονταν συγγενείς των νεκρών για επίσκεψη, όπως επιβεβαιώνουν φωτογραφίες που βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές», αναφέρει ο κ. Βλασίδης και προσθέτει: «Με την απελευθέρωση παρέμειναν στο νεκροταφείο 600 έως 1.300 νεκροί».

Δύο χρόνια μετά το τέλος του πολέμου άρχισε η εκταφή των Γερμανών και τα οστά των ανακομιδών μεταφέρθηκαν στο καθολικό κοιμητήριο του Αγίου Βικεντίου στη Θεσσαλονίκη.

Το καλοκαίρι του 1953, έγιναν νέες εκταφές όσων Γερμανών νεκρών είχαν παραμείνει στο γερμανικό νεκροταφείο Πυλαίας και ολοκληρώθηκαν τον Ιούλιο. Οι νεκροί τοποθετήθηκαν σε δυο σιδερένια κιβώτια που φυλάχθηκαν στο πρώτο στρατιωτικό νεκροταφείο στη Βίλ Αλλατίνη. Οι ελληνικές στρατιωτικές αρχές ζήτησαν από τις γερμανικές να τα παραλάβουν και να τα μεταφέρουν στην πατρίδα τους, κάτι που δεν αποδέχθηκε η Πρεσβεία της Ομοσπονδιακής Γερμανίας. Η γερμανική Πρεσβεία ανακοίνωσε ότι βρισκόταν στο στάδιο συλλογής

Οι τιμές

(<https://search.io/sj.info/c/XG5pVt>
src=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L

στοιχείων για τους πεσόντες στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στην πορεία των διαπραγματεύσεων η ελληνική κυβέρνηση αποδέχτηκε την παραμονή των νεκρών. Η γερμανική πρεσβεία Αθηνών εκτιμούσε το 1953 ότι υπήρχαν περίπου 13.500 Γερμανοί νεκροί θαμμένοι σε 174 τοποθεσίες. Σύμφωνα με τον κ. Σακαγιάννη, οι διαπραγματεύσεις κράτησαν αρκετά χρόνια και το 1960 οι σαρκοφάγοι με τα λείψανα των πεσόντων Γερμανών στρατιωτών από την ηπειρωτική χώρα και τα ελληνικά νησιά - εκτός από την Κρήτη- μεταφέρθηκαν και παρέμειναν για αρκετά χρόνια στη **Μονή Ξενιάς στη Μαγνησία**, ενώ οι πεσόντες στην Κρήτη, στη **Μονή Γωνιάς στο Κολυμπάρι** κοντά στο Μάλεμε.

«Το 1963 μέσω διακρατικής συμφωνίας που υπέγραψαν Ελλάδα και Γερμανία τα οστά των νεκρών όλης της επικράτειας συγκεντρώθηκαν στο Γερμανικό Στρατιωτικό Νεκροταφείο στον Διόνυσο (Rapendoza) Αττικής, αυτοί δε που έπεσαν στη Μάχη της Κρήτης ή σκοτώθηκαν στη διάρκεια της μετέπειτα Κατοχής του νησιού, μεταφέρθηκαν στο αντίστοιχο στο Μάλεμε. Προοδευτικά, όλοι οι νεκροί των κατά τόπους νεκροταφείων μεταφέρονται στο Διόνυσο, όπου ο χώρος εγκαινιάζεται επίσημα το 1975 συγκεντρώνοντας 9.973 νεκρούς και 4.490 στο Μάλεμε», αναφέρουν οι ερευνητές.

Το γερμανικό στρατιωτικό νεκροταφείο της Πυλαίας ερήμωσε. Παρέμειναν οι πλάκες και οι σταυροί, αλλά **ο χώρος ήταν και είναι κενοτάφιο**. Η Χούντα των Συνταγματαρχών αποφάσισε να μείνει ο χώρος ως στρατιωτικό νεκροταφείο, αλλά να απομακρυνθούν τα τεκμήρια. Έτσι ξηλώθηκαν και χάθηκαν οι μαρμάρινες πλάκες και οι γερμανικοί σταυροί και στο οστεοφυλάκιο του παρεκκλησιού μεταφέρθηκαν τα οστά 185 Ελλήνων στρατιωτικών, εκ των οποίων 14 είναι ανώνυμοι χωρίς κανένα άλλο στοιχείο, όπως τη σχέση τους με τον στρατό, χρονολογία ή τόπος θανάτου. Στη θέση τους τοποθετήθηκαν λευκοί σταυροί από μάρμαρο χωρίς κανένα διακριτικό πάνω τους, στοιχισμένοι σε σειρά μόνο για να θυμίζουν την αρχική χρήση του χώρου.

Εκεί βρίσκονται τα οστά του ήλαρχου Θωμά Προκοπίδη, ο οποίος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1904 και εκτελέστηκε στη Θεσσαλονίκη στις 17 Οκτωβρίου 1944, λόγω της ιδιότητάς του ως αξιωματικός του ελληνικού στρατού. Αλλά και του αξιωματικού Βλάση Τσιρογιάννη, ο οποίος έλαβε μέρος στον πόλεμο του 1897, στον Μακεδονικό Αγώνα, κατά τη διάρκεια του οποίου χρησιμοποιούσε το

×

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVfsrc=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L)

>

Ψευδώνυμο Ντάλης, στους Βαλκανικούς Πολέμους και στη Μικρασιατική Εκστρατεία και πέθανε το 1928 ενώ υπηρετούσε ως αντιστράτηγος του Γ Σώματος Στρατού στη Θεσσαλονίκη.

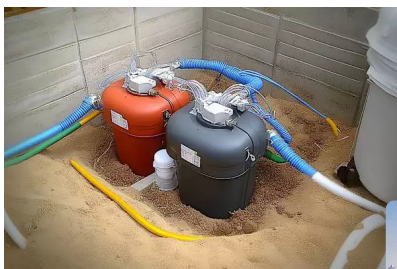
Αντί επιλόγου

Σήμερα το στρατιωτικό νεκροταφείο της Πυλαίας ανήκει στο Γ Σώμα Στρατού και αναφέρεται επίσημα ως «Στρατιωτικό Νεκροταφείο Γ Σώματος Στρατού». Η μεταλλική πόρτα ανοίγει μία φορά τον χρόνο, κάθε Φεβρουάριο στη γιορτή των Αγίων Θεοδώρων, οπότε τελείται επιμνημόσυνη δέηση και γίνεται μια μικρή τελετή για τους νεκρούς. Τον χώρο φροντίζει ο στρατός, παραμένει καθαρός και περιποιημένος, αλλά δεν είναι ενεργός ούτε ως νεκροταφείο, ούτε ως τόπος μνήμης παρότι έχει αναγνωριστεί ως τέτοιος από τον δήμο Θεσσαλονίκης και περιλαμβάνεται στον σχετικό κατάλογο με τα Ιστορικά και Στρατιωτικά Κοιμητήρια. Οι σοροί των νεκρών και τα δάκρυα των συνοδοιπόρων που τους συνόδευαν στην τελευταία τους κατοικία, καθώς και οι αιματοβαμμένες στιγμές της ταραγμένης δεκαετίας του 1940 έχουν σβήσει από εκεί. Και αυτό αποτελεί στίγμα για την ιστορία, καθώς **οι χώροι ακόμη και με τη σιωπή τους κρατούν δυνατές τις αναμνήσεις**. Αυτό είναι καλό να μην το ξεχνάμε...

Προτεινόμενα άρθρα

Recommended by Outbrain

Premium σπίτι μόδας
Twinset U&B Φούστα-129,99 €
Χορηγούμενα | Gomez

**Αντλία θερμότητας Για
ένα σπίτι 100m2 δεν
κοστίζει σχεδόν τίποτα!**

Οι τιμές

(https://search.io/sj.info/c/XG5pVfsrc=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L)

-50%	-41%	-32%	-50%	-40%	-42%
Liu Jo	Marella	Twinset Attitude	Liu Jo	Liu Jo	Marella
159,99 € 79,99 €	159,99 € 94,99 €	139,99 € 94,99 €	159,99 € 79,99 €	199,99 € 119,99 €	239,99 € 139,99 €

Πηδήξτε στο νερό χωρίς
να ξοδέψετε μια
περιουσία: Προσιτές...

Χορηγούμενα | Πισίνες | Διαφημίσεις ...

Πού μπορείτε να δείτε
πρώτοι τα νέα Skoda
Kamiq, Scala και Octavia

Χορηγούμενα | Διαβάστε περισσότερα

-50%	-41%	-40%	-43%	-50%	-32%	-42%
Liu Jo	Marella	Liu Jo	Twinset U&B	Marella	Twinset Attitude	Marella

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ
(/index/page/proswpika_dedomena)
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ (/about)
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (/index/page/contact)

(/rss)
(https://www.facebook.com/voriamarketing/)

Created by Isometrik MarTech Agency (https://isometrik.gr/?utm_source=referral&utm_medium=sign&utm_campaign=voria)

Οι τιμές

(https://search.iojsj.info/c/XG5pVfsrc=ob&tg1=Outbrain2_DA_387L)